

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑ
Η διαδρομή μιας «Επικίνδυνης»
κατασκευής

ΤΟΠΟΣ
Επιστημονικές Εκδόσεις

Επιμέλεια-Διόρθωση: Θάνος Μοσχούδης

Σχέδιο εξωφύλλου: ΜΟΤΙΒΟ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

© 2020, Εκδόσεις Τόπος & Μαργαρίτα Γασπαρινάτου
για την ελληνική γλώσσα σε όλο τον κόσμο
[Οι εκδόσεις Τόπος είναι εμπορικό σήμα της ΜΟΤΙΒΟ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.]

ISBN: 978-960-499-329-1

Κεντρική διάθεση:
Πλαπούτα 2 & Καλλιδρομίου
11473, Αθήνα
Τηλ.: 210 8222835-856
Fax: 210 8222684

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμία διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά τον Ν. 2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με τον Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με τον Ν. 100/1975) απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

www.toposbooks.gr

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΓΑΣΠΑΡΙΝΑΤΟΥ

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑ
Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΜΙΑΣ «ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗΣ»
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
(Εγκληματολογική προσέγγιση)

Περιεχόμενα

Αντί εισαγωγής	9
----------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

Η γενεαλογία της επικινδυνότητας	13
1. Οι προκείμενες της Κλασικής Σχολής	16
1.1 Η ορθολογική θεώρηση του εγκλήματος και του εγκληματία	18
1.2 Καταλογισμός, κριτήρια και σκοπός της ποινής	21
1.3 Κριτική επισκόπηση	27
2. Επιστημολογικές & θεωρητικές καταβολές της επικινδυνότητας	29
2.1 Κοινωνικοί μετασχηματισμοί και κοινωνικά ζητήματα κατά τον 19ο αιώνα	30
2.2 Η συμβολή της ψυχιατρικής στον προσδιορισμό της παρέκκλισης	35
2.2.1 Η ένταξη του ψυχιατρικού λόγου στη δικαστηριακή πρακτική	38
2.2.2 Το συμπτωματολογικό πεδίο της ψυχικής ασθένειας	42
2.2.3 Η οργανική θεμελίωση της αποκλίνουσας συμπεριφοράς	44
2.2.4 Η επικινδυνότητα του μη κανονικού/ αποκλίνοντος ατόμου	49
2.3 Στατιστική κανονικότητα και ο ιδεότυπος του «μέσου ανθρώπου»	52
2.4 Διαχείριση των «επικίνδυνων τάξεων»	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

Η επικινδυνότητα του εγκληματία ως κεντρική έννοια της Ιταλικής Θετικής Σχολής	59
1. Ενιαία επιστημονική μέθοδος	61
2. Η θετικιστική πρόσληψη του εγκλήματος	62
3. Ο «εγκληματίας άνθρωπος» και η αιτιοκρατική θεμελίωση της εγκληματικής συμπεριφοράς	65
4. Το ζήτημα του καταλογισμού: Από την ενοχή στην επικινδυνότητα	69
5. Η αναδόμηση του ποινικού συστήματος με βάση το κριτήριο της επικινδυνότητας	74
6. Κριτική επισκόπηση	78

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

Ποινική τυποποίηση της έννοιας της επικινδυνότητας υπό την επίδραση της θεωρίας της «Κοινωνικής Άμυνας»	89
1. Γερμανική Θετική Σχολή: Η επικινδυνότητα ως στοιχείο επιμέτρησης της ποινής	90
2. Σχολή της Νέας Κοινωνικής Άμυνας και η εξέταση της προσωπικότητας του κατηγορουμένου	93
3. Από τη δυνατότητα στην πιθανότητα: Το μεταθετικιστικό περιεχόμενο της επικινδυνότητας	96
4. Απόπειρες εννοιολογικής οριοθέτησης	100

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

Το ζήτημα της πρόγνωσης. Από τους παράγοντες στους ενδείκτες και τα σύγχρονα προγνωστικά εργαλεία εκτίμησης κινδύνου	109
1. Η εξέλιξη των προγνωστικών μεθόδων	112
2. Το ζήτημα των εσφαλμένων προγνωστικών κρίσεων και η δικαιοκρατική τους συμβατότητα	120

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

Ενστάσεις, αμφισβήτηση και κριτική	127
1. Η επικινδυνότητα ως «ψευδοεπιστημονική έννοια»	128
2. Η επικινδυνότητα ως «κοινωνική κατασκευή»	134
3. Ο λειτουργικός ρόλος της επικινδυνότητας και η ιδεολογία της άμυνας της κοινωνίας απέναντι στο έγκλημα	137
4. Κριτική στην έννοια της επικινδυνότητας και στο ιδεώδες της αναμόρφωσης από τη θεωρία της δίκαιης ανταπόδοσης	141

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

Η αποτύπωση της επικινδυνότητας στο ελληνικό και ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο	149
1. Η ενσωμάτωση της επικινδυνότητας στο ελληνικό δίκαιο	151
1.1 Η κατάργηση του «ιδιαίτερα επικίνδυνου» δράστη στο άρ. 13 περ. ζ' ΠΚ	151
1.2 Η αντιμετώπιση ιδιαίτερων κατηγοριών δραστών	153
1.3 Η αξιολόγηση της επικινδυνότητας στην επιμέτρηση της ποινής και στους θεσμούς της αναστολής εκτέλεσης της ποινής και της υπ' όρον απόλυσης	159
1.4 Ο ρόλος της επικινδυνότητας κατά το στάδιο έκτισης της ποινής	163
1.5 Η επικινδυνότητα ως όρος επαύξησης του αξιοποιήσιμου σε επιμέρους εγκλήματα και ειδικούς ποινικούς νόμους	164
1.6 Μέτρα δικονομικού καταναγκασμού	165
1.7 Η επικινδυνότητα στο δίκαιο ανηλίκων	167
2. Η επίκληση της επικινδυνότητας σε διεθνή κείμενα αντεγκληματικής και σωφρονιστικής πολιτικής	168

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

Η επανάκαμψη της επικινδυνότητας στο πλαίσιο της «κοινωνίας της διακινδύνευσης»	175
1. Σύγχρονες κοινωνικές μεταβολές και επιπτώσεις στα συστήματα κοινωνικού ελέγχου	175
2. Η διάχυση του φόβου και το πρότυπο στρατηγικής διαχείρισης κινδύνων	179
3. Νεο-κλασικές και νεο-θετικιστικές εγκληματολογικές προσεγγίσεις	184
4. Η πρόταση για ένα «ποινικό Δίκαιο του εχθρού»	190
5. Το δίκαιο των κινδυνοποιών και η προληπτική καταστολή των εν δυνάμει επικίνδυνων	194
Αντί Επιλόγου	199
Βιβλιογραφία	207